

"İlm-i tabakatü'l-arz'a" Lügatlerde jeoloji (yerbilim, arziyat) olarak karşılık veriliyor. Jeoloji tabiri yerine, jeotermi veya jeotermal tabiri daha muvafık düşmez miydi acaba?

"5078 - Hz. Ebu Hureyre radiyallahu anh anlatıyor: Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm:

"Yaktığınız ateş var ya, bu, cehennem ateşinin yetmiş cüzünden bir cüzdür!" buyurmuştu. (Yanındakiler):

'Zaten bu ateş, vallahi (*âsileri cezalandırmaya ahirette*) yeterliydi.' dediler. Aleyhissalâtu vesselâm:

"Cehennem ateşi öbürüne altmış dokuz kat üstün kılındı. Her bir katın harareti, bunun mislindedir."(1)

Buna benzer birçok hadiste, cehennem ateşinin dünya ateşinden katbekat daha dehşetli ve hararetli olacağına işaret ediliyor. Burada rakamlara değil, ateşin şiddetine dikkat çekiliyor. Hadislerdeki cehennem azabının dehşetini, mağma tabakasındaki ateşin şiddeti bir derece gösteriyor, manasındadır.

Jeoloji veya **yer bilimi** dünyanın katı maddesinin yapısını, fiziki hususiyetlerini, tarihini ve onu şekillendiren merhaleleri inceleyen ilim dalıdır. Yer bilimleri bünyesinde ele alınır.

Jeoloji geniş manası ile yerküresinin Güneş sistemi içerisindeki durumundan, onun fiziki ve kimyevi özelliklerine, teşekkülünden bu yana geçirdiği değişikliklere, üzerinde yaşayan canlıların vücut bulmasına kadar çok geniş bir sahadır. Küre-i arzın tarihinden, yerkabuğunun teşekkülünden ve dünya üzerinde gelişen şeylerden bahseden ilimdir.

Jeoloji, kısa manasıyla ya da çoğunluğun anladığı şekliyle, bütün küre-i arzın değil, bilhassa vasatî kalınlığı 35 km olan katı yerkabuğunun ilim dalıdır. Bu şekliyle jeoloji, yeryüzü ile insan münasebetini inceleyen **jeofizikten**, **jeokimya** ve **jeodeziden** farklı bir ilimdir.

Jeoloji, daha geniş bir mefhumdur. Bu yüzden "**ilm-i tabakatü'l-arz**"a mukabil jeoloji daha makul duruyor. Üstad'ın tabiri, umumi ve geniş bir tabirdir. Bu yüzden

doğrudan **jeotermi** ve **jeotermal** manasına geliyor demek doğru olmaz. Bu ilimleri, o genel mefhumun bir şubesi gibi kabul etmek, daha doğru olur.

1) bk. Buhari, Bed'ü'l-Halk 10; Müslim, Cennet 29, (2843); Muvatta, Cehennem 1, (2, 994).